

Karamsarlığımдан pişman değilim

Ergenlik çağlarımdan yaşımın ihtiyarlık sınırına geldiği şu günlere kadar ümitvar ve fakat karamsar bir kişi olarak yaşadım. Hiç pişman değilim. Bugün artık böyle bir yola girmekle yerinde bir tutum takındığımı anlayabiliyorum. Çünkü içine daldığım karamsarlık beni hayata ve hayatî değerlere boş vermeye ve bunun sonucu olarak şartlara boyun eğmeye sürükledi. Karamsarlığımın dolaylı ve karamsarlığım sayesinde gerek olayları ve gerekse in-

İSMET ÖZEL

sanların yönelimlerini kavramaya çabalarken felce uğramadım ve kendi davranışlarım bakımından donmuş toplumsal ilişkileri tasdik etmeye yeltenmedim. Doğrusunu isterse; benim bakış açımdan görüldüğü kadarıyla iyimserlik ve karamsarlık biri diğerini yok eden iki uzlaşmaz kutbu ifade etmiyor.

Benim savunmasını üstlenmeyi göze aldığı karamsarlık insan ilişkilerinde dıştan farkedilen biçimin mutlaka içerde bir muhteva kazanması gereği peşindedir ve görünüşün değerini bilse de görünüşün avutucu etkisine kapılmayı reddeder. Diğer yandan toplumun çoğunluğu tarafından iyi bir yaklaşımış gibi anlaşılan iyimserlikte verili şartların tartışılmasını engelleyen bir aldaniş ve kabulün saklı olduğunu sadece karamsarların farkedebileceğine inanageldim.

İyimserliği savunanların en azından bir zekâ yetersizliğine uğradıklarına inanıyorum. Bir insan zeki olduğu halde iyimserliği savunuyorsa onun ahlâken telâfi edilemez zaafı taşıdığı kanaatindeyim. Diyorlar ki eğer bir bardak yarisına kadar su doluysa, karamsarlar bardağın yarı yarıya boş olduğunu söyler. Yani karamsarlar noksanlığı, yani olumsuz bir vasfı vurgular. Oysa iyimser olmalı, eksikliği dile getirmektense bardağın yarı yarıya suyla dolu olduğunu ifade etmelidir. Böylece bizi kazançlı kılan, işimize yaran olumlu vasfı vurgulamış oluruz ki bununla işleri daha kolaylaştırmış sayılırız. Acaba gerçekten öyle mi?

Bir hedefe doğru ilerleyen insan dikkatini şimdiye kadar katettiği mesafeye değil, bundan sonra daha ne kadar yürüyeceğine yöneltir. Bardağın doldurulmasına matuf bir maksat güdüyorsak adına "iyimserlik" dedikleri tutum önümüze koyduğumuz iş bakımından bize kolaylık getirmez. Çünkü nasıl olsa hazırda yarım bardak su vardır ve bu kadarının sağladığı veya sağlayacağı istifade gözümüzde büyür. Çünkü iyimser tutum aynı zamanda "kanaatkâr" tutum demek değildir. Bardağın yarıya kadar suyla dolu olmasını iyimserlik vesilesi kabul eden kimse şartlar ona ne sunduysa o kadarıyla avunmaya, göreve çağırın çabayı savsaklamaya, tedbir alma titizliğini ihmâl etmeye yatkındır. İyimserliklerini dışa vuranlar nerelerinden ölümcül yara alabileceklerini düşmanlarına işaret etmiş olurlar.

Paradoksumuz: İyimserliğin hası karamsarlıkta mündemiçtir. Her kim ki niyeti ahlâken sorumlu bir iyimserlik noktasında karar kılmaktadır; o, karamsar olarak yola çıkmak mecburiyindedir. Çünkü karamsarlığımızın gereği bardağın yarı boştur der demez, bir çok soru ortaya atmış oluyoruz. Bu bardağın yarı boş? Bardağın yarısının dolamayışına yol açan nedir, kim veya kimlerdir? Bardağın tamamen doldurulması imkânı var mıdır? Böyle bir imkân varsa, nasıl ve ne zaman kullanılmalıdır? Nihayet: Bardağın şu veya bu usulle doldurulması hangi sonuçlar doğuracaktır? İyimserlikle yola çıkanlar, yani bardak yarı yarıya suyla doludur diyenler için böyle sorular varit değildir. Açıkçası, karamsarlar bardağın yarı boş demekle insanları karamsarlığa davet etmiş olmazlar. Karamsarlık ümit kapısını zorlamaya teşviktir. Çünkü onlar dikkatleri yalnızca bardağın doldurulacak kısmına çekmekle kalmıyor, durumu bütünüyle tartışmaya açıyorlar.

Ben karamsarım. Çözümün aldanişta ve avunuşta aranmaması gerektiğini, noksanlar tamamlanmadıkça işin doğru yapıldığına inanmanın hep felâket doğurduğuna inanıyorum.